

Souhrnné vyjádření informací k rezervotvornému pojištění

Předpis • Zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění (ZDP)

Ustanovení • § 90 odst. 6 ZDP
• Příloha ZDP

Otázka **Jaký význam mají jednotlivé řádky tabulky souhrnného vyjádření informací k rezervotvornému pojištění podle Přílohy ZDP?**

Odpověď **A. Úvodní informace**

Příloha ZDP obsahuje následující vzor informací k rezervotvornému pojištění:

1. ¹	Za pojištění celkem za [sjednaná pojistná doba] let na pojistném zaplatíte Kč
2.	z čehož bude strženo na krytí rizik (zejména smrt, úraz, nemoc) Kč
3.	z čehož bude strženo na úhradu nákladů na sjednání pojištění (zejména na odměnu prodávajícímu) Kč
4.	z čehož bude strženo na úhradu ostatních nákladů pojišťovny Kč
5.	z čehož bude použito na investování Kč
6.	Při předpokládaném nulovém zhodnocení tak bude po [sjednaná pojistná doba] letech vyplaceno Kč

Cílem tabulky v Příloze ZDP je podle důvodové zprávy k ZDP „*vybavit zákazníka stručnou, přehlednou a srozumitelnou informací o vstupech a výstupech souvisejících s nabízeným rezervotvorným pojištěním, a omezit tak informační asymetrii vytvářející riziko tzv. missellingu.*“

Podle § 90 odst. 6 ZDP povinnost vyhotovit souhrnné vyjádření vzniká pouze tehdy, jedná-li se o rezervotvorné pojištění, u kterého investiční riziko nese pojistník.

Slovo „*náklady*“ podle vysvětlivek k příloze ZDP vyjadřuje náklady jdoucí podle pojistné smlouvy k tíži klienta, nikoli nutně účetní náklady pojišťovny.

B. K řádkům tabulky

Společně ke všem řádkům

Podle § 90 odst. 6 ZDP se tabulka poskytuje klientovi vedle povinnosti sdělit (ostatní) předmluvní informace. Vzhledem k diskreci v čl. 29 (1) směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/97 ze dne 20. ledna 2016 o distribuci pojištění (tzv. IDD) jde o standardizované poskytnutí informací, u něhož však není předepsaná detailní forma (velikost písma atd.).

Podle bodu 2 vysvětlivek „*Způsob grafického zpracování tabulky podle bodu 1, zejména její struktura, užití pojmy a minimální velikost písma, se nesmí významně odchýlit od vzorové podoby.*“ Případné doplnění obsahu je nutné provést tak, aby neznamenal nepovolenou odchylku od grafického zpracování tabulky podle vzoru v příloze zákona.

Jednotlivé položky v řádcích 2. – 5. se ani zčásti nepřekrývají.²

¹ Pozn. čísla řádků nejsou součástí ZDP.

² Srov. vysvětlivky k Příloze zákona: „*Náklady na sjednání pojištění je část pojistného, která neslouží ke krytí rizik ani k investování a kterou je zákazník povinen na základě pojistné smlouvy uhradit v souvislosti se sjednáním pojištění. Ostatními náklady je část pojistného, která neslouží ke krytí rizik, ani k investování, ani k úhradě nákladů na sjednání pojištění.*“

Řádek 1 („Za pojištění celkem za [sjednaná pojistná doba] let na pojistném zaplatíte“)

Jde o úplatu za pojištění, tj. běžné či jednorázové pojistné, což je náležitost pojistné smlouvy (§ 2777 OZ). Součástí výpočtu jsou i částky (např. mimořádného pojistného, převáděné částky) k jejichž úhradě se pojistník v pojistné smlouvě zavázal. Vyloučeny z výpočtu jsou tak platby nad rámec běžného či jednorázového pojistného, k nimž se pojistník v pojistné smlouvě nezavázal (např. mimořádné pojistné, navýšení pojistného z titulu valorizace pojistné částky, úplaty nad rámec pojistného).

Zákon vyžaduje vyjádření absolutní částkou, v Kč. Pokud je pojistné sjednáno v jiné měně, lze doporučit přepočítání podle kurzu vyhlášeného ČNB pro den předcházející dni vyhotovení informace.

Jde o částku za celou pojistnou dobu, jak se předpokládá v době uzavření pojistné smlouvy (nikoli např. při zániku pojištění v prvních 5 letech, kdy by se náklady mohly lišit).

Řádek 2 („z čehož bude strženo na krytí rizik (zejména smrt, úraz, nemoc)“)

Náplň ř. 2 vyplývá již z § 86 písm. c) ZDP, na který odkazuje § 90 ZDP, a jde o „výši předepsaného pojistného, která se nezhodnocuje a spotřebovává se na krytí rizik“, tedy o částku alokovanou podle smlouvy na složku rizikového životního pojištění a případných neživotních připojištění.

Řádek 3 („z čehož bude strženo na úhradu nákladů na sjednání pojištění (zejména na odměnu prodávajícímu)“)

Spojení „náklady na sjednání pojištění“ odpovídá zejména „pořizovacím nákladům“, „uzavíracím nákladům“, „počátečním nákladům“, „nákladům při sjednání pojištění“ apod., které jsou uvedeny ve smluvní dokumentaci, nejčastěji v pojistných podmínkách a které zahrnují zejména odměnu prodávajícímu. Jak uvádí vysvětlivka č. 3. Přílohy ZDP, je-li pojištění zprostředkováno pojišťovacím zprostředkovatelem, je prodávajícím tento pojišťovací zprostředkovatel. Je-li pojištění přímo distribuováno pojišťovnou, je prodávajícím tato pojišťovna. Opět platí, že jde o souhrn informací o nákladech na sjednání pojištění vyplývajících z pojistné smlouvy, resp. pojistných podmínek, nikoli o informace nad rámec toho, co vyžaduje zákon (§ 83 písm. e) a § 88 písm. h) ZDP) či co vyplývá z pojistné smlouvy.

Řádek 4 („z čehož bude strženo na úhradu ostatních nákladů pojišťovny“)

Ř. 4 je část pojistného, která nebyla použita na krytí rizik a které snižují výši kapitálové rezervy (§ 86 písm. c) ZDP), a nebyly použity na investice samotné (ř. 5) ani jako náklad sjednání pojištění (ř. 3). Také tyto náklady musí být mezi informacemi o rezervotvorném pojištění zmíněny (§ 86 písm. c) ZDP), a bývají obvykle vyjádřeny v pojistných podmínkách např. jako poplatky či srážky z pojistného (poplatek za vedení podílového účtu, poplatek za „správu portfolia“, „správu investičního programu“ či „správu fondu“ strhávaný pojišťovnou, inkasní poplatek, správní náklady, ale také případný spread mezi nákupní a prodejní cenou jednotek, pokud jako náklad vyplývá ze smlouvy). Započítány nejsou poplatky spojené s mimořádnými úkony, jako např. za předčasné ukončení smlouvy, za změnu alokačního poměru, za převody podílových jednotek apod., neboť ty mohou být účtovány také zvlášť (mimo pojistné) a navíc tabulka vychází z předpokladu dodržení sjednané pojistné doby a neuvažuje tyto změny ve složení podílových jednotek ani jejich zhodnocení. Započítány tak mohou být pouze poplatky, které budou za těchto předpokladů jistě strženy.

Řádek 5 („z čehož bude použito na investování“)

Jde o část pojistného, která po odečtení části pojistného na krytí rizik a úhradu nákladů na sjednání pojištění a ostatních nákladů pojišťovny, bez zohlednění nákladů spojených s investicí, které nejsou vyjádřeny v pojistné smlouvě, tzn. slovy důvodové zprávy k ZDP o zbývající část, „alokovanou k investování (ke krytí rizika dožití)“. Tato část také nebude zahrnovat v rámci investované částky vyčíslení nákladů na straně investičního fondu, neboť se předpokládá nulové zhodnocení, tzn. nulový pohyb částky určené k investování.³ Naopak náklady pojišťovny na pořízení jednotek budou zahrnuty pod ř. 4.

Investováním se v tomto řádku rozumí investování na účet klienta, což může znamenat buď pohyb v hodnotě podílových jednotek nebo jeho podíl na zisku či ztrátě (u pojištění s podílem na zisku).

Riziko smrti nebo dožití může být kryto i pevnou částkou nezávislou na výsledcích investování, ta se v ř. 5 neprojeví, ale projeví se v ř. 6. Pokud totiž pojišťovna použije část rizikového pojistného (ř. 2) k investování s cílem vytvoření rezervy pro případné pojistné plnění, tato část investice se v ř. 5 nevykazuje a nedávalo by ani smysl uvádět u ní zhodnocení (nulové či jiné), pokud je toto zhodnocení relevantní jen pro pojišťovnu, ale ne pro klienta, který má v případě pojistného plnění při krytí rizik právo na pevnou částku (ta se ale může projevit v ř. 6).

Řádek 6 („Při předpokládaném nulovém zhodnocení tak bude po [sjednaná pojistná doba] letech vyplaceno“)

Platí: ř. 6 = ř. 1 – (ř. 2 + ř. 3 + ř. 4) + případná fixně stanovená pojistná částka na riziko dožití, je-li stanovena ve smlouvě (nebo její ekvivalent, pokud by klient požádal o jednorázovou výplatu, či případně odhadovaná současná hodnota budoucího důchodu, má-li být vyplácen v opakujících se plněních), pokud se vyplácí v případě uplynutí pojistné doby).

Současně platí, že ř. 6 = ř. 5 + případná fixně stanovená pojistná částka, pokud se vyplácí v případě uplynutí pojistné doby.

Předpoklad nulového zhodnocení se nutně týká jen investice podle ř. 5, protože pouze ta se může zhodnocovat na účet klienta. Znamená současně, že se vychází z předpokladu, že investice nebude ani zisková, ani ztrátová (s ohledem na hospodářské výsledky i tržní vývoj.), bez ohledu na to, jaký by byl vývoj její skutečné hodnoty.

Pokud jde o případné bonusy, které pojišťovna přislíbí vyplácet za určitých podmínek, měly by být zahrnuty do ř. 6 jen ty z nich, které jsou nárokové při splnění vstupních podmínek tabulky, tzn. trvání pojištění po celou pojistnou dobu, nečerpání pojistného plnění při pojistné události jiné než dožití a nulovém zhodnocení částky k investování. Pokud na ně nárok klient nemá, nelze je uvádět v ř. 6, případně lze uvést v ř. 6 dva údaje, které budou od sebe jasně odlišeny, např. jako „se započtením bonusů“ a „bez započtení bonusů“.

Vysvětlení podmínek bonusů přitom nemusí být v tabulce, pokud je jasně podáno v rámci ostatních předsmulvních informací. Vzhledem k tomu, že nejen zhodnocení investice, ale také položky poplatků a nákladů uvedené v ř. 4 se mohou v průběhu trvání pojištění měnit, lze pro eliminaci poskytnutí zavádějících informací zákazníkovi doporučit, aby dokument, který obsahuje tabulku, byl doplněn o upozornění na to, že číselné hodnoty u některých položek se v čase mohou měnit a že tabulka vychází pouze ze stavu ke dni sjednání pojištění.

³ V rámci [samoregulace](#) České asociace pojišťoven ovšem figuruje uvádění TER (*total expense ratio*) investičního fondu, do kterého klient může alokovat část pojistného určenou k investování.

Povaha odpovědi Tato odpověď vyjadřuje názor pracovníků České národní banky. Soud a případně i bankovní rada České národní banky mohou zaujmout odlišný názor.

Kontaktní osoba: Tomáš Chudý, tomas.chudy@cnb.cz
Datum: 29. 11. 2018